Hukuk Bölümü 2009/229 E. , 2010/54 K.

- HEMZEMIN GEÇITTE TRENIN ÇARPTIĞI SERVIS ARACINDA BULUNAN KIŞININ UĞRADIĞI ZARARIN IDARECE TAZMINI ISTEMIYLE AÇILAN DAVANIN, İDARİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (2577) Madde 2

"İçtihat Metni"

Davacılar : 1- H.A.,

2- F.A.

Vekili : Av. M.A.

Davalılar : 1- R.G.

2- H.A.G.

3- Y.G.

4- T.C Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Vekili : Av. N.Ç.

OLAY : Davalılardan Y.G. idaresindeki 01.04.2008 tarihli 34951 sayılı trene, Goncalı – Kaklık istasyonları arası klm. 257+080 de bulunan flaşörlü otomatik hemzemin geçitte gidiş istikametine göre hattın sol tarafından giren, davalılardan H.A.G.'e ait olup diğer davalı R.G.'in idaresinde, işçileri taşıyan 20 S 0699 plakalı aracın çarpması sonucunda; araç içersinde, aralarında davacı H.A. da olmak üzere 7 kişiyle beraber şoför yaralanmış; yapılan tedavilerden sonra davacının sağ bacağı diz altından kesilmiştir.

Davacı vekili, müvekkili H.A.'ın 23 yaşında ortaokul mezunu ve tekstil fabrikasında çalışmakta iken ve 3 aylık hamile durumdayken kazanın meydana geldiği, kazanın doğacak olan çocuğun sağlığını ne derece olumsuz etkileyeceğinin bilinemediği, davalı sürücülerin hatalı araç kullandıkları için, davalı araç sahiplerinin işleten olarak ve Davalı idarenin de işleten ve tren sürücüsünün kişisel kusurlarından dolayı kaza oluşumundan sorumlu olduğu; kazada hiçbir kusuru bulunmayan müvekkili davacı Hatice'nin yaralandığı; bacağının kesilmiş olmasından, meslekte kazanma gücünü belirli oranda kaybettiğinden fazlaya dair haklarının saklı tutulması kaydıyla 1000,00 YTL sürekli iş göremezlik tazminatının (meslekte kazanma gücü kaybı tazminatının) olay tarihinden faiziyle davalılardan müşterek müteselsilen tahsiline, fazlaya dair haklarımızın saklı tutulmasına; müvekkilinin yaşadığı kaza nedeniyle duyduğu bütün üzüntü ve acılar için 100.000,00 YTL manevi tazminatın olay tarihinden faiziyle davalılardan müşterek ve müteselsilen tahsiline, fazlaya dair haklarının saklı tutulmasına karar verilmesi; müvekkili F.A.'ın da yeni evli olduğu eşi Hatice'nin elim kaza sonucu yaralanması nedeniyle büyük acı ve ızdırap çektiği; annesi karnındaki bebeği için büyük endişeler yaşamakta ve acılar çekmekte olduğundan, 10.000,00 YTL manevi tazminatın davalılardan müşterek ve müteselsilen ve olay tarihinden faiziyle tahsiline ve davacıya ödenmesine, doğacak çocuğun sağlığı belirli olmadığından fazlaya dair haklarının saklı tutulmasına karar verilmesi istemini dile getirdikten sonra sonuç itibariyle; toplam 111.000,00 YTL maddi ve Manevi tazminatın olay tarihinden faiziyle davalılardan müşterek ve müteselsilen tahsiline bütün taleplerde fazlaya dair haklarının saklı tutulmasına, davalılar adına kayıtlı araçların ve gayrimenkullerinin icra takipleri de dahil her türlü devrinin önlenmesi için kayıtları üzerine ihtiyati tedbir konulmasına karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı idare vekilince, Kuruluşları yönünden hizmet kusuruna dayanıldığından davanın idari yargıda görülmesi gerektiği ileri sürülerek görev itirazında bulunulmuştur.

DENİZLİ 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 29.05.2009 gün ve E:2008/267 sayı ile, davalı TCDD vekilinin yargı yolu itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı idare vekilince, süresi içinde verilen dilekçe ile, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dava dosyası, Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; içinde bulunduğu servis aracına hemzemin geçitte tren çarpması sonucu yaralanan ve kaldırıldığı hastanede sağ bacağı diz altından kesilen H.A. tarafından kocası F.A.'la birlikte maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi istemiyle T.C.D.D. işletmesi Genel Müdürlüğü, R.G., H.A.G. ve Y.G.'e karşı Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2008/267 sayılı dosyasında açılan davada, davalılardan T.C.D.D. işletmesi Genel Müdürlüğünce davanın görüm ve çözümünün idari yargının görevine girdiği ileri sürülerek görev itirazlarında bulunulduğu ve itirazların reddi üzerine olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasının istenildiği anlaşılmış olmakla gereğinin düşünüldüğü; Anayasanın 125 inci maddesinde, idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiş, 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin (1-b) bendinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının, görüm ve çözümü idari yargının görev alanına giren idari dava türleri arasında gösterilmiş olduğu; kamu hizmetini yürütmekle yükümlü kılınan kamu kuruluşunun, kamu hizmetini yürütürken kişilere verdiği zararın tazminine ilişkin davada, kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuk kurallarına uygun olarak yürütülüp yürütülmediği, kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediği, gerekli güvenlik önlemlerinin alınıp alınmadığı, sonuç olarak olayda hizmet kusuru ve idarenin sorumluluğunu gerektiren bir husus olup olmadığının tayin ve tesbitinin idari yargı yerlerine ait bulunduğu; olayda, davalı işletmenin personelinin kusurundan dolayı sorumlu olduğu ileri sürüldüğüne göre, uğranılan zararın tazmini istemine ilişkin davanın, zararın hizmetin yürütülmesi ve işleyişindeki aksaklıklardan doğduğu ve bu nedenle idarenin hizmet kusuru esasına göre sorumlu olduğu nedenine dayanılarak açıldığının anlaşıldığı; bu durumda, davanın T.C.D.D işletmesi Genel Müdürlüğüne yönelik olan kısmının görüm ve çözümü, idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davalarına bakmakla görevli olan idari yargı yerlerine ait bulunduğundan, Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin, anılan idarenin görev itirazının reddine ilişkin kararının kaldırılmasının gerektiği, açıklanan nedenlerle; davanın T.C.D.D işletmesi Genel Müdürlüğüne karşı açılan kısmı yönünden 2247 sayılı Yasa'nın 10 uncu maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'ndan yazılı düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; davacı H.A. ve F.A. vekili tarafından davalı TCDD İşletmeleri Genel Müdürlüğü aleyhine

Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan 2008/267 esas sayılı tazminat davasında, Danıştay Başsavcılığı tarafından 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması nedeniyle gönderilen 2009/229 esas sayılı dosyanın incelendiği; Denizli ili, Merkez Güzelköy içinde bulunan hemzemin geçitte davacı H.A.'ın içinde bulunduğu işçi servis aracının tren ile çarpışması sonucunda adı geçen davacının sağ bacağının diz altından kesilmesi sonucunda eşi F.A. ile birlikte meydana gelen maddi ve manevi zararın tazmini talebiyle Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davada, davalı idare tarafından görev itirazında bulunulması üzerine olumlu görev uyuşmazlığının çıkarıldığının anlaşıldığı; TCDD İşletmesinin, tekel kapsamında kamu hizmeti yürüten, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kurumu olduğunun tartışmasız bulunduğu, 233 sayılı KHK. ve Ana Statü ile, özerk bir tarzda ve ekonomik gereklere uygun olarak karlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi amacıyla, işletmenin iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi kılınmış olmasının, onun kamu hizmeti yürütmesine ve kamu kurumu niteliğine engel teşkil etmediği; Anayasa'nın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğunun kurala bağlandığı; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanun'un 2/1-b maddesi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davalarının, idari dava türleri arasında sayıldığı; buna karşın, dava konusu zararın, karayolunun demiryolu ile kesiştiği hemzemin geçitte meydana gelen kaza sonucunda oluşması nedeniyle ortada bir trafik kazası bulunduğu düşüncesinden hareketle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu incelendiğinde; anılan Kanun 'un 2. maddesinde; Karayolları Trafik Kanunu'nun kapsamının belirlendiği, 3. maddesinde ise; "Demiryolu geçidinin (hemzemin geçit); Karayolu ile demiryolunun aynı seviyede kesiştiği bariyerli ve bariyersiz geçitlerdir, kamu hizmeti taşıtı: Kamu hizmeti için yük veya yolcu taşıması yapan bütün taşıtlardır, Taşıt: Karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan araçlar olduğu" tanımlarının yapıldığı, trenin söz konusu Kanun kapsamına dahil edilmediğinin anlaşıldığı; anılan Kanun'un 85, 90 ve 106. maddeleri hükümleri uyarınca, işletenin hukuki sorumluluğu kapsamında maddi tazminatın biçimi ve kapsamı ile manevi tazminat konularında Borçlar Kanunu'nun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır kuralı uyarınca uyuşmazlığın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği ileri sürülebilir ise de; anılan Kanun'da gerek hemzemin geçitin karayolunun uzantısı olduğunu belirten bir tanım ve düzenlemeye yer verilmemiş ve gerekse trenin bu Yasa kapsamına giren bir motorlu taşıt olarak sayılmamış olması karsısında, bu iddiayı kabule olanak bulunmadığı; TCDD Ana Statüsü'ne, Yüksek Planlama Kurulu'nun 27.04.1992 gün 92/T.29 sayılı kararı ile eklenen Ek 2. maddede, demiryolunun karayolu, köy yolu ve benzeri yollar ile yaptığı kesişmelerde demiryolunun ana yol sayılacağı, trafik düzeninin gerektirdiği hallerde söz konusu yollara ait geçitler ile görüşe engel teşkil eden tesislerin kaldırılacağı, demiryolu üzerinde seyreden araçların karayolu, köy yolu ve benzeri yollardaki araçlara göre geçiş üstünlüğünün bulunduğunun belirtildiği; hemzemin geçitte karayolu taşıtı ile trenin çarpışması sonucunda doğan zararın, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmemesinden dolayı idarenin hizmet kusuru esasına göre tazmini istemiyle açılan davada TCDD Genel Müdürlüğüne yönelik olan kısmının görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli bulunduğundan, Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü gerektiğinin düşünüldüğü; nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 10.03.2003 gün, 2002/93 ve 2003/2 sayılı kararında da; hemzemin geçitte karayolu taşıtı ile trenin çarpışması sonucunda doğan zararın idarenin hizmet kusuru esasına göre tazmini istemiyle açılan davanın, idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği hususunda hüküm kurulduğu; bu nedenlerle, Danıştay Başsavcılığı'nın 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2008/267 esas sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 01.03.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, Davalılardan TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü vekilinin, anılan Yasa'nın 10. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine, Danıştay Başsavcısı'nca davanın TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğüne yönelik kısmı yönünden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmakta olup, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra
GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, içinde bulunduğu servis aracına hemzemin geçitte tren çarpması sonucu yaralanan ve tedavisi sırasında hastanede sağ bacağı diz altından kesilen H.A. ile kocası F.A.'ın uğradıkları zararlara karşılık davalı TCDD İşletmesinden maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

28.10.1984 tarih ve 18559 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü(TCDD) Ana Statüsü'nün "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1. maddesi, "Bu Ana Statünün amacı; 8.6.1984 tarih ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi olarak söz konusu Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde faaliyette bulunmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü adı altında teşkil olunan Kamu İktisadi Kuruluşunun hukuki bünye, amaç ve faaliyet konuları, organları ve teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri ve ilgili diğer hususları düzenlemektir..." hükmünü taşımakta; "Hukuki Bünye" başlıklı 3. maddesinde, bu Ana Statü ile teşkil olunan TCDD İşletmesinin, sermayesinin tamamı Devlete ait, tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir "Kamu İktisadi Kuruluşu" olduğuna ve 233 sayılı KHK ile bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabi bulunduğuna işaret edilmektedir.

Buna göre, TCDD İşletmesinin, tekel kapsamında kamu hizmeti yürüten, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kurumu olduğu tartışmasızdır. 233 sayılı KHK ve Ana Statü ile, özerk bir tarzda ve ekonomik gereklere uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi amacıyla, İşletmenin iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi kılınmış olması, onun kamu hizmeti yürütmesine ve kamu kurumu niteliğine engel teşkil etmemektedir.

Dava dilekçesinin incelenmesinden; davacılar vekilince, olayda davalı işletmenin kusur ve sorumluluğunun bulunduğu ileri sürüldüğüne göre, uğranılan zararın tazmini istemine ilişkin davanın; zararın hizmetin kuruluşu ve işleyişindeki aksaklıklardan doğduğu ve bu nedenle idarenin hizmet kusuru esasına göre sorumlu olduğu nedenine dayanılarak açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 125.maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b. maddesinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Buna göre tekel niteliğinde kamu hizmeti yürüten TCDD İşletmesinin bu hizmeti yürüttüğü sırada kişilere verdiği zararın tazmini istemiyle açılan dava, olayda kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasını gerektirmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı Yasa'nın 2/1-b. maddesi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yerleri görevlidir.

Buna karşın, dava konusu zararın, karayolunun demiryolu ile kesiştiği hemzemin geçitte meydana gelen kaza sonucunda oluştuğu nedeniyle ortada bir trafik olayı bulunduğu düşüncesinden hareketle, davanın 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 85, 90 ve 106. maddeleri hükümleri uyarınca, işletenin hukuki sorumluluğu kapsamında çözümlenmesi gerekeceği ileri sürülebilir ise de; anılan Yasada gerek hemzemin geçitin karayolunun uzantısı olduğunu belirten bir tanım ve düzenlemeye yer verilmemesi ve gerekse tren ya da diğer demiryolu araçlarının bu Yasa kapsamına giren bir motorlu taşıt olarak sayılmamış olması karşısında, bu iddiayı kabule olanak bulunmamaktadır.

Nitekim, TCDD Ana Statüsüne, Yüksek Planlama Kurulunun 27.4.1992 tarih ve 92/T. 29 sayılı kararıyla ilâve edilen Ek 2. maddede, " Demiryolunun karayolu, köy yolu ve benzeri yollar ile yaptığı kesişmelerde demiryolu ana yol sayılır.

Bu kesişmelerde yapılan yeni yolun bağlı olduğu kurum veya kuruluş, alt ve üst geçit yapmak ve diğer emniyet tedbirlerini almakla yükümlüdür.

Demiryolu trafik düzeninin gerektirdiği hallerde sözkonusu yollara ait geçitler ile görüşe engel teşkil eden tesisler kime ait olursa olsun kaldırtılır.

Demiryolu üstünde seyreden araçların karayolu, köy yolu ve benzeri yollardaki araçlara göre geçiş üstünlüğü vardır."denilmek suretiyle, demiryolunun farklı bir hukuki statüye tabi bulunduğu açıklanmaktadır.

Belirtilen nedenlerle, hemzemin geçitte trenin işçileri taşıyan servis otobüsüne çarpması sonucunda doğan zararın TCDD İşletmesince tazminine yönelik olarak açılan davanın, idarenin hizmet kusuru esasına göre görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli olduğundan, Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile TCDD İşletmesi vekilinin görev itirazının Denizli 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nce reddine ilişkin kararın kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü vekilinin GÖREV İTİRAZININ, Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce REDDİNE İLİŞKİN 29.05.2009 gün ve E:2008/267 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 01.03.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.